

Årsplan for Sentrumsbarnehagene

2018-2019

Langgata
Barnehage

Rådhusmarka
Barnehage

Trones
Barnehage

ÅRSPLAN FOR TRONES, LANGGATA OG RÅDHUSMARKA BARNEHAGE 2018

PRESENTASJON AV BARNEHAGENE

Rådhusmarka barnehage er en kommunal barnehage i Sandnes kommune. Barnehagen ble åpnet 1. august 2008 og ligger sentralt i Sandnes. Barnehagen har 4 avdelinger fra august 2018. Antall ansatte er 14 + styrer.

Langgata barnehage er en kommunal barnehage i Sandnes kommune. Barnehagen åpnet i august 2016. Barnehagen ligger sentralt i Sandnes sentrum, holder til i bygget som det tidligere var kulturskole i. Barnehagen har 6 avdelinger fra august 2018. Antall ansatte er 21 + virksomhetsleder.

Trones barnehage er en kommunal barnehage i Sandnes kommune. Barnehagen ligger ved siden av Trones barneskolen og har 3 avdelinger. Barnehagen åpnet i 1993, men fikk nytt bygg i 2008. Antall er ansatte er 11 + styrer.

ÅRSPLANEN

Alle barnehager er pålagt gjennom Lov om barnehager og Rammeplan å utarbeide en egen årsplan. Den skal presentere barnehagen på en slik måte at det tydelig kommer fram hvordan personalet jobber med områdene i rammeplanen. Årsplanen skal være et forpliktende arbeidsdokument for personalet og skal fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

I årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva Rammeplanen sier om innholdet i barnehagen. Så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis

SANDNES KOMMUNE SINE SATSINGSOMRÅDER FOR BARNEHAGENE.

Tidlig innsats

Barnehager er en av kommunens sentrale grunntjenester for tidlig innsats. Den skal bidra til at alle barn og unge får en god oppvekst. Barnehagen skal gi alle barn like muligheter for å oppleve mestring og danne positive relasjoner.

USB- Utviklingsstøttene Barnehage

Sandnes kommune implementerer et helhetlig kvalitetssystem for å styrke kunnskap og handlingskompetanse om hvordan barnehageansatte best kan støtte barn i deres utvikling. Den viktigste faktoren for å fremme barns omsorgs- og læringsmiljø i barnehagen er kvalitet på de ansattes samspill med barna.

Barnehagebarn i Sandnes skal gis et kvalitativt godt tilbud uavhengig av avdeling og uavhengig av barnehage.

Denne satsingen bygger på forskningsbasert kunnskap på hva som utgjør god kvalitet i barnehagen. Det sentrale er hvordan barnehageansatte møter barns ulike behov i sitt daglige samspill med barna.

Barnehageansatte skal:

- Sikre at det er et positivt klima på avdelingen,
- Være sensitive overfor barns signaler.
- Ta barns perspektiv,
- Gi veiledning og reguleringsstøtte

Fortsette implementering av ny rammeplan.

Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (rammeplanen) fastsetter utfyllende bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver. Rammeplanen trådte i kraft 1. august 2017. Fra samme tidspunkt ble forskrift 1. mars 2006 nr. 266 om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver opphevet. Virksomheten / barnehagen skal utarbeide en egen implementeringsplan for dette arbeidet.

Digitale løsninger.

Virksomheten skal ta i bruk digitale løsninger for å fornye, forenkle og forbedre tjenesten.

Brukerinvolvering.

Virksomheten skal ha kultur og praksis som ivaretar brukerinvolvering i tjenesteutvikling og enkeltsaker.

BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG.

Barnehagelovens §1

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.»

BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET.

RAMMEPLANEN

(Kapittel 1)

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og dannelse skal ses i sammenheng.

Planlegging

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk.

Planlegging må baseres på kunnskap om barns trivsel og allsidig utvikling.

Planlegging legger grunnlag for kontinuitet og progresjon både i arbeidet det enkelte barn og med hele barnegruppen. Planleggingen skal baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre.

Slik gjør vi det hos oss

- Vi har avdelingsmøter 1 gang pr uke.
- Ledersamlinger for pedagogiske ledere annenhver uke. 2 timer er felles for alle tre barnehagene og 1 time ledermøte for den enkelte barnehage.
- Vi har refleksjonsgrupper 3 ganger i året, hvor alle ansatte blir satt i grupper innad i barnehagen.
- En fra hver avdeling deltar i nærværsteam hvor fokuset er arbeidsmiljø og sykefravær.
- I møter hvor flere samles, anvender vi metoden «IGP – Individuelt, Gruppe og Plenum». På den måten får vi alle til å bidra aktivt i planleggingen.

Personalet skal

- Ut fra mål og barnas interesser, planlegge innhold for hver måned for sin avdeling.
- Møte forberedt til alle møter og reflektere i forkant med tanke på sakene.
- Diskutere seg fram til gode løsninger sammen.
- Lage skriftlige didaktiske planer på det man blir enige om, for lettere å kunne evaluere i ettertid.
- Alle skal bidra aktivt i planleggingen.

Vurdering

For å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med regelverket skal barnehagen jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Hele personalet må involveres i vurderingsprosesser for på den måten å kunne lære av egen praksis og bidra til å utvikle barnehagen som pedagogisk virksomhet.

Slik gjør vi det hos oss

- Ved kartlegging av barns utvikling, bruker vi «TRAS» for barn fra 2-3 år.
- I evalueringsarbeidet av planlagte aktiviteter og arrangementer, bruker vi metoden «GLL – Gjort, Lært, Lurt».
- På avdelingsmøtene anvender vi Kari Pape sin kartlegging av relasjoner mellom voksen-barn. Ved hjelp av fargene rød, grønn, blå og svart blir de ansatte bevisste på egen relasjon til barna på avdelingen.
- Vi bruker kartleggingsverktøyet «MIO» for barn fra 2-3 år. Dette verktøyet har fokus på problemløsning, geometri, telling og antall.

Personalet skal

- Reflektere over egen praksis og bidra til utvikling av barnehagen.
- Skaffe seg relevant kunnskap om barns utvikling utfra enkeltbarns behov og forutsetninger.
- Holde seg faglig oppdatert og søke ny kunnskap basert på forskning og teori.
- Observere og vurdere barns utvikling jevnlig, for å kunne tilrettelegge og sette inn tiltak tidlig.
- Evaluere de planlagte aktivitetene og arrangementer med tanke på GLL.

Dokumentasjon

Dokumentasjon synliggjør hvordan barnehagen arbeider. Dokumentasjon er en viktig del arbeidet med å planlegge, vurdere og utvikle det pedagogiske arbeidet. Dokumentasjon vil også vise hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i lovverket.

Bestemmelsene i personopplysningsloven må overholdes ved bruk av foto- og film kamera i barnehagen.

Slik gjør vi det hos oss

- Gjennom bilder på veggen blir det dokumentert hva barna er med på i løpet av dagen.
- I månedsbrev som foreldrene får, beskrives det nærmere hva som er blitt gjort. Dette knyttes opp mot fagområdene i rammeplanen.
- Vi bruker «barnas perm» hvor tegninger og malerier som barna har lagt, blir tatt vare på i denne permen.
- Barna skaper gjennom ulike materialer, noe som blir til utstilling for foreldre og som passer til tema vi jobber med.
- Vi er på Facebook, hvor vi beskriver dagen med bilder og tekst. Bildene viser selve aktiviteten og ikke enkeltbarn.
- Det skrives referat fra all møtevirksomhet. Beslutningene og valgene som tas, noteres ned. Dette gjelder også foreldresamtaler.
- All dokumentasjon som henges opp på avdelingene, skal være pedagogisk dokumentasjon.
- Få tillatelse fra barna for å ta og å bruke bilder av dem.

Personalet skal

- Bruke digital dømmekraft og være bevisste på hvem vi dokumenter for og hva vi vil dokumentere. Bruk av bilder skal være gjennomtenkt og si noe om aktiviteten barna har deltatt på.
- Knytte all dokumentasjon opp mot rammeplanen for å synliggjøre det pedagogiske arbeidet vi gjør.
- Hver avdeling skal legge inn dokumentasjon på Facebook en gang i uka.
- Synliggjøre arbeidet vi gjør ved å bruke faglige begreper og begrunnelser på valgene vi tar.
- Lage dokumentasjon hvor prosessen er i fokus, og ikke selve sluttresultatet.
- Legge til rette for at barn skal få medvirkning i bildebruk.

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

Rammeplanen kap.7

Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Tilretteleggingen skal vurderes underveis og justeres i tråd med barnets behov og utvikling.

Slik gjør vi det hos oss

- Bruker smågrupper
- Vi diskuterer bekymring for enkelt barn annen hver måned på ledermøtet.
- Bekymringer for barn tas opp så raskt som mulig med administrasjonen.
- Administrasjonen går inn på avdeling og observerer hvis nødvendig.
- Tiltak igangsettes.
- Vi involverer andre etater om nødvendig så tidlig som mulig.
- Dialog med foreldrene.
- Aktivt bruk av observasjoner TRAS og MIO.

Personalet skal

- Sensitive voksne som gir fysisk og emosjonell omsorg.
- Være modige og følge opp bekymringer.

HOVEDMÅL FOR SANDNESBARNEHAGENE

(Fra kvalitetsplanen)

- Barnehagen skal være et godt sted å være. Omsorg, danning, lek og læring danner grunnlag for en god barndom og et godt livsløp.
- Barnehagens innhold skal utformes slik at hvert enkelt barn får opplevelser og erfaringer til støtte for sin utvikling, læring og danning.

- Samspill og dagliglivets hendelser kjennetegnes av medvirkning, lek og andre meningsfylte aktiviteter. Barnehagen skal være en læringsarena.
- Barnehagens rammebetingelser skal støtte barnas trivsel og fremme læring og utvikling.

BARNEHAGENS EGEN PROFIL OG SATSINGSOMRÅDER

Barnehagen er en «Vitenbarnehage». Det vil si at vi har et ekstra fokus på arbeid innen matematikk, teknologi, design, vitenskap og astronomi. Derfor har vi et spesielt fokus på fagområdet «**Antall, rom og form**». Dette fagområdet skjer i tett samspill med de andre fagområdene i Rammeplanen. Gjennom lek, eksperimentering og hverdagsaktiviteter vil barnehagen ta ansvar for å oppmuntre barns egen utforskning, og legge til rette for tidlig og god stimulering.

I tråd med å være «Vitenbarnehage», har vi et utstrakt samarbeid med **Vitenfabrikken**.

BARN OG BARNDOM

Rammeplanen (kap.1):

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn, jf. grunnloven §104 og barnekonvensjonen art.3 nr.1.

Slik gjør vi det hos oss

- «Hjerteprogrammet»
- Bruke bøkene «Gleding» og «Feiling» av Siri Abrahamsen.
- Fokus på vennskap i begynnelsen av hvert barnehageår.
- Tilrettelegge for god lek som stimulerer og utvikler barna.

Personalet skal

- Bruke Hjerteprogrammet.
- Bruke bøkene «Gleding» og «Feiling», tenke på alder og modning når en bruker dem.
- Tilrettelegge for variert lek.
- Kjenne til «Handlingsplan mot mobbing».
- Møte barna med empati og respekt.
- Være sensitive voksne.

DEMOKRATI

Rammeplanen (kap.1):

Økt mangfold og individualisering gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap. Alle barn skal kunne oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonssevner og språklige ferdigheter.

Slik gjør vi det hos oss

- Ha demokratisk valg på avdelingene, som for eksempel hva skal vi ha til varm mat eller hvor skal vi gå på tur.
- Ha felles opplevelser på avdelingene som turer, samlinger og forskjellige aktiviteter.
- Felles opplevelser i hele barnehagen som karneval og nissefest.
- Ved bursdager kan barna velge mellom fruktspyd, fruktsalat og smoothie.
- La barna få anledning til å komme med egne meninger og tanker.
- Barnesamtale med barn fra 3-6 år.

Personalet skal

- Tilrettelegge for valg på avdelingene etter alder, gjerne bruke bilder når en stemmer.
- Legge til rette for felles opplevelser som styrker samholdet og gir tilhørighet til gruppen og barnehagen.
- Reflektere over egne holdninger.
- Høre på barnas tanker og meninger før en svarer dem.
- Være bevisste på å tolke barns mimikk og kroppsspråk for de yngste barna.
- Gjennomføre barnesamtaler.

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT

Rammeplanen (kap.1):

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. Barnehagen skal synliggjøre variasjoner i verdier, religion og livssyn. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.

Slik gjør vi det hos oss

- Oppstarts samtale med foreldrene for å knytte hjem og barnehagen sammen, og å skape et gjenkjennende miljø for barna i barnehagen.
- Feire FN-dagen i oktober sammen med foreldre. Oppmuntre foreldrene til å ha med mat fra sitt hjemland.
- Markere samefolkets dag 6. februar.
- Markere andre høytider; se årshjulet om høytider.
- Bruke bøker som viser forskjellig etnisitet, kultur og religion; for eksempel «Den virvlende hijab» av Na'ima bint Robert.
- «Fest og feiring» Toktok

Personalet skal
<ul style="list-style-type: none">• Legge til rette for at mangfoldet viser igjen i rommet.• Sette seg inn i andre kulturer.• Forberede markeringene og høytider.• Bruke forskjellige bøker i samlinger og dialogisk lesning.• Tilrettelegge leken, slik at alle barna kan finne noe som de kan kjenne igjen.

LIKESTILLING OG LIKEVERD

Rammeplanen (kap.1):

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen.

Slik gjør vi det hos oss
<ul style="list-style-type: none">• Lese bøker og fortellinger der jenter og gutter gjør de samme tingene, er likestilt.• Lar barna få velge selv hva de vil leke med. Gutter kan leke med dukker og jenter med biler hvis de ønsker det.
Personalet skal
<ul style="list-style-type: none">• Reflektere over egne holdninger.• Likebehandle barn og ansatte uavhengig av religion, etnisk bakgrunn og livssyn.• Være bevisst sin rolle som rollemodell.• Være bevisst på at en behandler jenter og gutter likt.• Bruke litteratur som styrker likestilling.• Være sensitive overfor barnas behov.

BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Rammeplanen (kap.1):

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold, og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for framtiden.

Slik gjør vi det hos oss

- Miljødag en gang i måneden, en kan da rydde i barnehagen eller på det området en går tur til.
- Tur i allslags vær.
- Bruke naturen rundt oss på en god måte.
- Lære å ta vare på leker og utstyr som vi har i barnehagen.
- Markere verdens miljødag 5. juni
- Miljøuke i mai

Personalet skal

- Være rollemodeller
- Kle seg etter været
- Vise respekt for planter, dyr og småkryp. Ta vare på alt som lever i naturen.
- Ta vare på leker og utstyr som er i barnehagen
- Lære om de mest vanlige planter og dyr og bruke artsnavnet sammen med barna.
- Bruke boka: «Småkryp for småfolk»

LIVSMESTRING OG HELSE

Rammeplanen (kap.1):

Barnehagens skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barns fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages. Personalet skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet, jf. barnehageloven §22.

Slik gjør vi det hos oss

- Alle barn har sin primærkontakt slik at de har mulighet for god tilknytning til en voksen i barnehagen
- 3 sunne måltider hver dag, varm mat en dag i uken og frukt og grønt til hvert måltid
- Vi er en «5 om dagen» barnehage
- Ved bursdager kan barna velge mellom fruktspyd, fruktsalat, smoothie og grønnsaksalat.
- «Handlingsplan mot mobbing»
- Bli kjent med egne og andres følelser, «Gleding» og Hjerteprogrammet.
- Ha mulighet til ro, hvile og avslapping i løpet av dagen.
- Daglig fysisk aktivitet som fremmer bevegelsesglede og motorisk utvikling.

Personalet skal

- Være en sensitiv voksen som er emosjonelt tilgjengelig for barnet.
- Kjenne til opplysningsplikten til barnevernet.
- Kjenne innholdet i handlingsplanen mot mobbing.
- Legge til rette for sunne måltider

- Bruke «Gleding» eller Hjerterprogrammet.
- Legge til rette for fysisk aktivitet, inne eller ute i løpet av dagen.
- Legge til rette for tid til ro, avslapping i løpet av dagen.

DANNING GJENNOM OMSORG, LEK OG LÆRING

Rammeplanen (kap.5):

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.

Det helhetlige synet på læring er spesielt for barnehagen som pedagogisk virksomhet. I rammeplanen s 19 står det at arbeidet med omsorg, dannelse, lek og læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.

Omsorg

Rammeplanen (kap.3):

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger.

Slik gjør vi det hos oss

- «Omsorg» og «Sensitive voksne», er to av våre verdier i Langgata, Rådhusmarka og Trones barnehage.
- Mottoet til barnehagene er: *Samklang barn og voksne. Den største gleden vi kan ha, er å gjøre andre glad.* I USB jobber vi med dimensjoner som positivt klima og sensitive voksne.
- Trygghetsirkelen er et verktøy som vi bruker for å forstå og møte barnas behov.
- Vi jobber regelmessig med Hjerterprogrammet.
- Vi bruker boka «Gleding» i løpet av barnehageåret.
- «Omvendt adventskalender» der barna samler inn leker og klær.

Personalet skal

- Være sensitive voksne som ser og dekker behov til barna.
- Skape samhold og trivsel, noe som igjen bidrar til trygghet for hvert enkelt barn.
- Legge til rette for felles opplevelser i små grupper, som for eksempler lek, samling, turer og måltidsituasjoner.
- Legge til rette for trygg tilknytning ved å opprette primærkontakt for det enkelte barn.
- Sette av god tid til tilvenning ved oppstart i barnehagen.

- Opprette primærkontakter og ha besøksdager ved overføring mellom avdelinger innad barnehagen.
- Være gode rollemodeller.

Lek

Rammeplanen (kap.3):

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barns utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til, og gi rom for, ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre.

Slik gjør vi det hos oss

- Vi organiserer lek i små grupper.
- I estetiske og kreative lekekroker og soner tilbyr vi ulike typer lek.
- Sangleker og regellek har vi på samling eller aktiviteter inne/ute.
- Hver dag er det utelek.
- I forbindelse med dialogisk lesing brukes det lek og dramatisering.

Personalet skal

- Organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek.
- Bidra til at barna får felles erfaringer som grunnlag for lek, og legge til rette for utvikling av leketemaer.
- Fremme et inkluderende miljø, der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek.
- Observere, analysere, støtte, delta i og berike leken på barnas premisser.
- Veilede barna hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre.
- Være bevisst på, og vurdere egen rolle og deltakelse i barnas lek.
- Ta initiativ til lek, og aktivt bidra til at alle kommer inn i leken.

Danning

Rammeplanen (kap.3):

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrige til omverdenen og legge grunnlaget for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og ferdigheter skal verdsettes og følges opp. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet. Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur.

Slik gjør vi det hos oss

- Å styrke barns sosiale kompetanse er et av de viktigste områdene for arbeidet i Rådhusmarka, Trones og Langgata barnehage.
- «Romslig, modig og sunn» er verdiene i Sandnes kommune.
- Vi benytter en handlingsplan for sosial kompetanse og mot mobbing.
- Barnehagens verdier er blant annet: anerkjennelse og respekt.
- Vi deltar aktivt og engasjert i Utviklingsstøttene barnehage (USB).
- Som arbeidsmetoder bruker vi Hjerteprogrammet og Gleding.
- Vi jobber med Mangfoldprosjektet i forbindelse med å støtte barnas kultur og nasjonaliteter.
- Hvert år markerer vi Samefolkets dag, FN-dagen, Downs Syndrom Dagen og Morsmåldagen.
- Verdens miljødag 5. juni.

Personalet skal

- Forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillmønstre.
- Sette ord på opplevelser og handlinger, dette for å bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet.
- Bidra til barnas forståelse av seg selv og egne følelser, gjennom samtaler og undring.
- Bidra til å utvikle kritisk tenkning hos barna, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse.
- Bidra til barnas utvikling av empati, rolletaking, selvheldelse, selvkontroll, lek, humor og glede, gjennom arbeidet med sosial kompetanse.
- Tilrettelegge for at barna skal få løse oppgaver og konflikter.
- Støtte barna i å finne løsninger sammen.
- Legge til rette for at barna skal få delta i beslutningsprosesser og medvirke til barnehagens innhold.
- Være bevisst på sin rolle som sosialt forbilde, og ha ansvaret for å skape et godt miljø i forhold til barn, foreldre og kollegaer.

Læring

Rammeplanen (kap.3):

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp og deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring.

Slik gjør vi det hos oss

- Vi benytter oss av en egen progresjonsplan for perioden 2018-2022, for å sikre progresjon i barnas læring.
- Gjennom fagområdet «Antall, rom og form» bruker vi alle fagområdene.
- I forbindelse med USB har vi fokus på læring og kognitiv utvikling.
- Vi bruker dialogisk lesing og «Tarkus».
- Vi samarbeider med Vitenfabrikken (Planetarium, Abeline, Bee Bot, Regnbuekjemi).
- I barnehagene har vi tilgang til digitale verktøy.
- Læring gjennom prosjektarbeid.

Personalet skal

- Planlegge og organisere voksenstyrte lærings situasjoner.
- Legge til rette for helhetlige læringsprosesser, som fremmer barnas trivsel og allsidige utvikling.
- Være oppmerksomme på barnas interesser og engasjement, og legge til rette for læring i ulike situasjoner og aktiviteter.
- Være bevisste på å benytte hverdagssituasjonens mulighet for læring. Måltid, stellesituasjoner, samlinger og garderobesituasjoner er hverdagsaktiviteter som kan gi rom for undring, utvikling av sosial kompetanse og språkutvikling.
- Sørge for et inkluderende fellesskap og legge til rette for at barn kan bidra i egen og andres læring.
- Støtte og berike barnas initiativ, undring, nysgjerrighet, kreativitet, læringslyst og tiltro til egne evner.
- Selv være aktive og gode språkmodeller, som bruker selvsnakk og parallellsnakk for å støtte barnas språklæring.
- Systematisk bruke dialogisk lesning for å styrke barnas språklige kompetanse.

BARNES MEDVIRKNING

Rammeplanen (kap.4)

Barnehagen skal ivareta barns rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet (barnehageloven §1 og §3).

Barnehagen skal legge til rette for barns medvirkning som er tilpasset alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov. Barna skal få mulighet til aktivt å delta i planlegging og vurdering av virksomheten og få erfaring med å ha innflytelse.

Slik gjør vi det hos oss

- FNs barnekonvensjon vektlegger at barn har rett til å si sin mening; rett til å få innflytelse på sitt eget liv.
- Barnehagen skal la barna få mulighet til å være med i planlegging og vurdering, og si hva de mener om hvordan dagene i barnehagen fungerer for dem.
- Barnesamtaler

Retten til å medvirke må ta hensyn til barnas alder og modningsnivå. Medvirkning handler ikke om at barna får bestemme alt selv, men at de får påvirke innholdet innenfor rammene vi har.

Personalet skal

- Være tett på barna og fange opp barnets interesser.
- Møte barna med en ja-holdning.
- Tolke barnas signaler som ord og kroppsspråk.
- Sette ord på barns tanker og følelser.
- Være utviklingsstøttende for barna.
- Ta barna med på råd, barnemøter og samtaler.
- Ta seg tid til å følge barnas innspill, og kunne endre på planer.
- La barna velge aktiviteter.
- Oppmuntre barna til aktivt å gi uttrykk for egne ønsker.

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE

Foreldreråd og samarbeidsutvalg.

Lov om barnehager §4

For å sikre samarbeid med barnas hjem, skal hver barnehage ha et Foreldreråd og et Samarbeidsutvalg.

Foreldrerådet består av foreldrene/de foresatte til alle barna og skal fremme deres fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Er det i forskrift etter § 15 satt maksimalgrense for foreldrebetaling, kan bare foreldrerådet samtykke i foreldrebetaling ut over dette.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert. Barnehagens eier kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene.

Barnehageeieren skal sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget

Rammeplanen (kap.5)

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling (barnehage loven §1)

Foreldresamarbeid skal foregå både på individuelt nivå og på gruppe nivå. På individuelt nivå skal barnehagen legge til rette for jevnlig samarbeid om enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring. Samarbeidet skal sikre at foreldre får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av tilbudet. Både foreldre og personalet må forholde seg til barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag. Barnehagen må tilstrebe at barnet ikke kommer i lojalitetskonflikt mellom hjemmet og barnehagen.

Slik gjør vi det hos oss

Mål for foreldresamarbeidet:

- Foreldrene skal bli kjent med personalet og føle at de er trygge når de overlater barna til personalet.
- Foreldrene skal ha kjennskap til hvem de andre barna i gruppen er, og få muligheter til å hilse på de andre foreldrene.
- Foreldrene skal få informasjon om dagsrytmen. De skal få vite hva vi legger vekt på og hvilke verdier og begrunnelser vi har for arbeidet. Vi skal be om tilbakemelding fra foreldrene.
- Foreldresamtaler 2 ganger i barnehageåret.
- Benytte Sandnes kommunes brukerundersøkelse hvert 2. år.
- Foreldreråd
- Samarbeidsutvalg
- Arbeidsutvalg
- Informasjonshefte

Personalet skal

- Være imøtekommende og vise respekt
- Vise at vi ser deres barn
- Kunne stille krav på en respektfull måte
- Kunne stille spørsmål på en høflig måte
- Være støttende for foreldrene

OVERGANGER I BARNAS LIV

Når barnet begynner i barnehagen

Rammeplanen (kap.6):

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og andre barn.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
<ul style="list-style-type: none">• Tilvenning med primærkontakt• Tilvenningsplan som foreldrene får før barnet begynner i barnehagen	<ul style="list-style-type: none">• Følge opp barn som de er primærkontakt for, og å gjennomføre begynnersamtale med foreldre.• Tilpasse tilvenningen det enkelte barn

Overganger innad i barnehagen

Rammeplanen (kap.6)

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når det bytter barnegruppe.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
<ul style="list-style-type: none">• Barna som skal begynne på stor avdeling etter sommeren, besøker avdelingen de skal starte på i mai/juni.• Tidlig i august er det overflytting mellom avdelingene før de nye barna begynner i barnehagen.	<ul style="list-style-type: none">• Samarbeide med de andre avdelingene for å få overgangen til annen avdeling så trygg og god som mulig.• Gi tilbud om overføringsamtale.

Overgang til skole

Rammeplanen (kap.6)

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuell skolefritidsordning. Barnehagen og skolen bør utveksle informasjon som utgangspunkt for samarbeid om førskolebarna. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
<ul style="list-style-type: none"> Egen plan for det siste året før skolestart. «Maxi-klubben». Skjema fra FBU for minoritetsspråklige barn fylles ut Samarbeide med skolene, Trones og Sandved. 	<ul style="list-style-type: none"> Følge opp planen og gjøre overgangen til skolen så god og trygg som mulig.

PROGRESJON

Rammeplanen (kap.8)

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve framgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
<ul style="list-style-type: none"> Progresjonsplan for 2018-2022 	<ul style="list-style-type: none"> Følge opp planen.

FAGOMRÅDENE

Rammeplanen kap.9

Kommunikasjon, språk og tekst.

Gjennom arbeidet skal barnehagen bidra til at barn får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulerer til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Både den nonverbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt muntlig språk. Å få varierte og rike erfaringer er avgjørende for å forstå begreper. Å samtale om opplevelser, tanker og følelser er nødvendig for å få et rikt språk.

Slik gjør vi det hos oss

- Vi bruker «Hverdagssamtaler» med åpne spørsmål.
- Barna har tilgang til å bruke billedbøker hver dag.
- Vi har samlingsstund hver dag med variert innhold: sanger, rim og regler, ring- og sangleker.
- Vi lærer månedens vers og/eller sang.
- Vi lar barna møte et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer fra fortid og nåtid.
- Høytlesing fra bøker inne, ute og på biblioteket.
- Vi benytter metoden dialogisk lesing med bruk av konkrete.
- Vi lar barna dramatisere og framføre foran publikum.
- Vi tilrettelegger for språkstimuleringsgrupper.
- Barna får bruke språkstøttende spill, også på i-Pad.
- Vi benytter TRAS (tidlig registrering av språkutvikling) for alle barn fra det året de blir 3 år

Personalet skal

- Være gode voksne språkmodeller.
- Ha et bevisst forhold til det språklige mangfoldet.
- Tilrettelegge for at barna møter symboler som bokstaver og siffer i daglige sammenhenger, og støtte barns initiativ når det gjelder å telle, sortere, lese, leke skrive og diktere tekst.
- Bruke språk til lek, rollelek, relasjonsbygging og enkel konfliktløsning.
- Bruke selvsnakk og parallellsnakk.
- Bidra til å videreutvikle barnas begrepsforståelse, og bruke et variert språk.
- Utvide språket ved å stille hva og hvordan spørsmål.
- Jobbe målrettet for å heve kvaliteten på samlingene.
- Jobbe etter «Handlingsplan for språk» i Rådhusmarka/Langgata/Trones barnehage.
- Jobbe bevisst med språkutviklingen for det enkelte barn. Bruke «Handlingsplan for TRAS» og kartleggingsverktøy for språkmiljø i barnehagen.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Rammeplanen (kap.9)

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet og egne og andres grenses.

Barn er fysisk aktive, og de uttrykker seg mye gjennom kroppen. Grunnleggende motoriske ferdigheter og god helse utvikles i barnehagealder. Gjennom kroppslig mestring utvikler barn

en positiv selvoppfatning og bevissthet om kropp og helse. Barnehagen skal bidra til gode vaner og sunt kosthold.

Slik gjør vi det hos oss

- Barnehagene er «5 om dagen barnehage».
- Barna får servert frukt, bær eller grønnsaker til alle måltider.
- Barna får tilbud om å smake på forskjellige typer mat og ingredienser.
- Barna får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid.
- Barna får oppleve trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt.
- Barna får mulighet til å sanse, oppleve, leke og lære med kroppen som utgangspunkt.
- Barna blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold.
- Barna får delta i musikk, dans og bevegelse.
- Barna videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper.
- Bruke redskaper til formingsaktiviteter, matlaging, måltid.
- Barna får oppleve å vurdere og mestre risikofylt lek, gjennom kroppslige utfordringer.
- Blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser.
- Setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser.
- «Filiokus og Blåmann-Klåmann - fortellingen om en vond hemmelighet» av Marit Hoem Kvam.

Personalet skal

- Legge til rette for motoriske utfordringer på uteområdet.
- Være fysisk aktive sammen med barna hver dag.
- Organisere dagen slik at barna er mye ute i all slags vær.
- Tilrettelegge turgrupper hver uke, alle barna går på tur en gang i uken.
- Bruke nærmiljøet aktivt.
- Legge til rette for aktiviteter som stimulerer grov- og finmotorikken, for eksempel hinderløype, «Røris» med musikk og bevegelse, tegneaktiviteter, konstruksjonslek, perling, av- og påkledning.
- Tilrettelegge for gode lekemuligheter inne, med god plass til bevegelse.
- Ha fokus på sunt kosthold i hverdagen og ta barna med på matlaging.
- Vi bruker Henry-førstehjelpsdukke, modeller av kroppen m.m. for å få kjennskap til menneskekroppen.
- Lese boka «Filiokus og Blåmann-Klåmann» og snakke om boka på avdelingsmøter.
- Lære å tolke signaler for å oppdage og forhindre vold, forsømmelse og seksuelle overgrep.

Kunst, kultur og kreativitet

Rammeplanen (kap.9)

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen skal legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk.

Kreative aktiviteter er en del av barnehagens hverdag. Et mangfold av kulturuttrykk vil gi barn verdifulle inntrykk og lære dem å uttrykke seg gjennom de mange kulturelle språk. Barnekulturen utvikles gjennom leken og barnehagens oppgave blir å utvikle, bevare og stimulere barnets nysgjerrighet og forskertrang så rikt og allsidig som mulig. Kulturelle opplevelser og å skape noe felles, bidrar til samhørighet.

Slik gjør vi det hos oss

- Har tilgang til rom, materialer og naturmaterialer, som støtter opp om barnas lekende og estetiske uttrykksformer.
- Tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede.
- Barna får bruke ulike formingsmateriell, som maling, kongler, sand, leire/playdough
- Barna får delta i sang og/eller musikk og dans daglig.
- Barna får delta i rollelek.
- Opptre for hverandre, lage skuespill.

Personalet skal

- Legge til rette for at barna får bearbeidet inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende arbeid ute og inne.
- Legge til rette for at barna møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer, og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre.
- Legge til rette for at barna får bruke ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk.
- Oppleve glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet.
- Skape rom for både voksenstyrte og barnestyrte kreative aktiviteter.
- Inspirere barna til å bruke innspill og ideer fra musikk, eventyr og fortellinger i rollelek.
- Motivere barna til å uttrykke seg og gi dem mulighet til å finne sine egne uttrykksformer.
- Bidra til at kulturelt mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen.

Natur, miljø og teknologi

Rammeplanen (kap.9)

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barn blir glade i naturen og får

erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider.

Naturen gir rom for et mangfold av opplevelser og aktiviteter til alle årstider og i all slags vær. Friluftaktiviteter og utelek er en del av barnehagens hverdagsliv. Nærmiljøet gir muligheter for ulike erfaringer i forhold til å lære om samspill i naturen og mellom mennesket og naturen.

Barnehagen skal bidra til at barn får undre seg, eksperimentere, systematisere og samtale om fenomener i den fysiske verdenen og videre erfare hvordan teknikk kan brukes i leken og hverdagslivet.

Slik gjør vi det hos oss

- Barna får oppleve og utforske naturen og naturens mangfold.
- Gi gode opplevelser med friluftsliv året rundt.
- Oppleve, utforske og eksperimentere med naturfenomener og fysiske lover.
- Få kunnskap om dyr og dyreliv.
- Barna får lage konstruksjoner av ulike materialer og utforske muligheter som ligger i redskaper og teknologi.
- Barna får være med å kildesortere og tømme i forskjellige avfallsdunker.
- Barna får medansvar til «Rusken-uke» i mai, og å holde et område fritt for søppel gjennom hele året.
- Barnehagene har faste turdager gjennom hele året, slik at barna får oppleve ulike årstider i naturen.
- Bruke faktabøker og i-pad for å undersøke og finne sammenhenger i naturen.
- Artsbestemme planter og dyr på uteområdet og på tur.
- Barna går på besøk til Vitenfabrikken.
- Markere Verdens miljøverndag.

Personalet skal

- Benytte nære naturområder med skog og mark.
- Ha tilgjengelig utstyr og bøker.
- Tilrettelegge for ulike aktiviteter, både ute og inne.
- Eksperimentere sammen med barna og være nysgjerrige, kjemi og fysikkforsøk.
- Være ute i allslags vær.
- De voksne undrer seg sammen med barna over hva som skjer i de ulike årstidene.
- Vise gode holdninger og optimisme til kildesortering og bærekraftig utvikling.
- Samtale om planter og dyr.
- Formidle at alle kan gjøre litt for miljøet.
- Vise gjenbruk i praksis.
- Redusere plastforbruket.
- Innhente kunnskap sammen med barna, bruke faktabøker og apper.

Antall, rom og form

Rammeplanen (kap.9)

Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende.

Lek er drivkraften i all læring, også i utviklingen av barns forståelse for matematiske begreper. Barna utforsker disse begrepene i leken, og leken utvider forståelsen. I arbeidet med antall, rom og form får barna erfaringer med klassifisering, ordning, sortering og sammenligning. Barnehagen skal legge til rette for at barna har tilgang til og tar i bruk ulikt materiell som spill, tellemateriell, klosser, IKT, teknologi, etc.

Slik gjør vi det hos oss

Barnehagene jobber hver måned etter matematiske mål i «Progresjonsplan for 2018-2022». Her står både mål, delmål og strategier.

- Barna opplever glede over å utforske og leke med tall og former.
- Barna har tilgang til rikelig med byggemateriale.
- Barna får bygge, konstruere og sortere.
- Barna har tilgang spill og ulike konstruksjonsmateriale med ulik størrelse, form og farge.
- Får bruke matematiske spill også på i-pad.
- Tilgang på puslespill og spill.
- Barna lærer matematiske grunnbegrep gjennom lek og hverdagsaktiviteter.
- Barna får jevnlig besøke Vitenfabrikken og delta på opplegg.

Personalet skal

- Legge til rette for at barna får erfaring med klassifisering, systemer, sortering og sammenligning, ulike typer mål, måleenheter og måleredskaper.
- Vi skal stimulere barnas nysgjerrighet ved å undre oss over sammenhenger som for eksempel avstander, vekt, volum og tid.
- Bruke undrende og reflekterende spørsmål sammen med barna.
- Utvide og legge til rette for læringsstøttende samtaler, ved å stille hva og hvorfor spørsmål.
- Støtte barna i å resonnerer og finne sammenhenger.
- hjelpe barna med å finne sammenhenger ut fra egen kunnskap, faktabøker og internett.
- Tilrettelegge for lek og aktiviteter med antall rom og form i hverdagen, gjennom hele året.
- Bruke matematiske begreper i lek og aktiviteter sammen med barna; for eksempel sirkel, trekant, sylinder, høy, lav, myk, hard.
- Gi barna tilgang på variert utstyr og materiale
- Vekke barnas interesse for tall og symbol
- Samarbeide med Vitenfabrikken
- Bruke «Årshjul for antall, rom og form» der det er satt opp mål, delmål og strategier for følgende områder
- tilegner seg gode og anvendbare matematiske begreper

- erfarer, utforsker og leker med form og mønster
- erfarer ulike typer størrelser, former og mål gjennom å sortere og sammenligne
- erfarer plassering og orientering og på den måten utvikler sine evner til lokalisering
- Bruke MIO (Matematikken-Individet-Omgivelsene) – observasjonsskjema

Etikk, religion og filosofi

Rammeplanen (kap.9):

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold.

Barnehagen skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har en egenverdi.

Norge er i dag et flerkulturelt samfunn. Barnehagen skal reflektere og respektere det mangfoldet som er representert i barnegruppen, samtidig som den skal ta med seg verdier og tradisjoner i den kristne og humanistiske kulturarven. Barnehagen skal gi rom for undring og samtaler og møte barnas spørsmål med respekt.

Slik gjør vi det hos oss

- Få kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen.
- Utforske og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål.
- Får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier.
- Får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på.
- Utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap
- Bildedokumentasjon som viser mangfold i kultur, familieformer og alder.
- «Fest og Feiring» Toktok av G.I Hagen, M Piotrowska og B. Børresen
- Barnesamtaler for å få frem barnas mening og utvikle barnas kritiske sans.

Personalet skal

- Møte barnas tro, spørsmål og undring med alvor og respekt.
- Skape rom for opplevelser, undring, ettertanke og gode samtaler
- Skape interesse for, og bidra til forståelse og toleranse for forskjellige kulturer og ulike måter å leve på.
- Hjelp barnet i konfliktsituasjoner til å finne konstruktive løsninger.
- Hjelp barna til kritisk tenking og støtte dem i egen dømmekraft.
- La den kristne kulturarven komme til uttrykk blant annet gjennom høytidsmarkeringer.
- Markere andre religiøse livssynsmessige og kulturelle tradisjoner som er representert i barnehagen.
- Personalet må være seg bevisst den betydningen de har som forbilder og opptre slik at barna kan få støtte i egen identitet og få respekt for hverandre.

- Skape felles opplevelser uavhengig av religion, kjønn, kulturell tilhørighet, ulike familieformer eller alder
- Skaffe oss kunnskap om høytider som er sentrale innenfor andre religioner som er representert i barnehagen.
- Legge til rette for barnesamtaler.
- Jobbe etter «Handlingsplan mot mobbing» som barnehagene har utarbeidet.

Nærmiljø og samfunn

Rammeplanen (kap.9)

Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltagelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.

Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet. Den skal legge vekt på å styrke kunnskap om og tilknytning til lokalsamfunnet, natur, kunst og kultur, arbeidsliv, tradisjoner og levesett.

Gjennom barns erfaring med medvirkning i barnehagen får de en første kjennskap til demokratiske prinsipper. Slik utvikles tillit til egen deltakelse i, og påvirkning av fellesskapet. Barnehagen skal utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett. Det innebærer blant annet at vi blir kjent med at samene er Norges urbefolkning og får kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv.

Slik gjør vi det hos oss

- Barna oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikle tillit til deltakelse i samfunnet
- Barnesamtaler
- Erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse
- Utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt
- Blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner
- Blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer
- Blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur
- Får kjennskap til nasjonale minoriteter

Personalet skal

- Ta barnas innspill på alvor, lytte til barnets ideer og holdninger
- Arbeide med likestilling mellom gutter og jenter og sørge for at begge kjønn får varierte utfordringer og like mye oppmerksomhet
- Gi gutter og jenter like muligheter til valg av lek og aktiviteter
- Besøke forskjellige institusjoner i nærmiljøet
- Samarbeide med Vitenfabrikken, Sandnes kirke, Gand kirke, Sandnes Helsecenter, Amfi Vågen, Biblioteket, Skeiene Janitsjar
- Sørge for at barn utvider sin forståelse om kulturelle likheter og forskjeller og arbeider for et inkluderende miljø som motvirker mobbing og rasisme

- Benytte bøker, eventyr, fortellinger som gir gjenkjenning og perspektivutvidelse for alle barna
- Jobbe aktivt med barns medinnflytelse og medvirkning over egen hverdag
- Markere samenes nasjonaldag og Norges grunnlovsdag 17. mai
- Jobbe etter «Årshjul for tradisjoner, høytidsdager og festdager» i barnehagene.
- Jobbe etter «Handlingsplan mot mobbing» som barnehagene har utarbeidet
- Jobbe etter «Handlingsplan for trafikk-opplæring» for barnehagene

STYRINGSDOKUMENT

Lov om barnehager med rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

[Rammeplanen](#) er en forskrift til [lov om barnehager](#). Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen redegjør for barnehagens samfunnsmandat, og innholdet skal synliggjøres i årsplanen til barnehagene.

Sandnes kommunes verdier.

Verdier og etiske retningslinjer i Sandnes kommune.

[Verdier og etiske retningslinjer](#)

Disse verdiene skal kjennetegne virksomhetene:

- Romslig
- Modig
- Sunn

Vi skal arbeide for mangfold. Vi skal vise toleranse. Vi skal legge vekt på god kommunikasjon. Vi skal være ambisiøse og våge å tenke nytt og ta modige grep. Vi skal bygge videre på kommunens Sunn by- tankegang. Dvs. arbeide for en bærekraftig utvikling med fokus på helse, miljø og trivsel.

Kvalitetsplan for barnehagene i Sandnes.

[Kvalitetsplan for barnehagene i Sandnes](#)

Kvalitetsplan for barnehagene i Sandnes er et dokument hvor barnehageeier gir retning og setter mål. Disse målene danner grunnlag for og sikrer kvalitetsutviklingen i barnehagene. Planen er et utgangspunkt for barnehageeiers oppfølging av barnehagene. Kvalitetsplanen revideres hvert 4 år.

Arbeid med felles kvalitetsplan med skole er igangsatt.

BARNEHAGENS/VIRKSOMHETENS ORGANISERING.

De kommunale barnehagene er samorganisert i virksomheter. Det er totalt 12 kommunale barnehagevirksomheter der hver virksomhet består av flere barnehager. Målet for organiseringen er effektiv og robust drift av de kommunale barnehagene med:

- Et styrket lederteam
- Et større barnehagefaglig miljø og jevnere kvalitet i barnehagene

- Ledelse og støttetjenester tettere på
- Håndtering av overtallighet (fortrinnsvis innenfor egen virksomhet)

BARNEHAGENS ANSATTE

- Virksomhetsleder – øverste leder for alle barnehagene i virksomheten - med hovedansvar for virksomhetens økonomi og personal.
- Styreleder – daglig drift av barnehagens personal og økonomi og pedagogisk ansvar for barnehagen
- Fagleder – er en del av virksomhetens lederteam og kan ha oppgaver på tvers i virksomheten.
- Pedagogisk leder, leder det daglige arbeidet på sin avdeling/gruppe. Er en del av barnehagens lederteam.
- Barnehagelærer bistår pedagogisk leder i det daglige arbeidet med barnegruppen.
- Fagarbeider bruker sin fagkompetanse i det daglige arbeidet i barnegruppen.
- Assistent bruker sin realkompetanse i det daglige arbeidet i barnegruppen.
- Større barnehager kan ha administrasjonskonsulent.

LOKALE FØRINGER

Realfagskommune

Satsingen på realfag fortsetter i Sandnes kommune. Barnehagene samarbeider med vitenfabrikken om kurs. Sandnes kommune fått statlige kompetansemidler og midler til realfagsutstyr. Utstyret er plassert på Vitenfabrikken og lånes ut til barnehager.

Trafikksikker kommune/trafikksikker barnehage.

[Trafikksikker barnehage](#)

Sandnes kommune har som mål å bli godkjent som trafikksikker kommune. Det innebærer blant annet at kommunen har en trafikksikkerhetsplan. Også barnehagene er involvert i arbeidet med trafikksikkerhet

Dette innebærer at barnehagens trafikkopplæring integreres som en del av omsorgs- og opplæringsarbeidet og nedfelles i barnehagens årsplan.

[«Handlingsplan for trafikksikkerhet i Trones, Langgata og Rådhusmarka barnehage»](#)

TAUSHETSPLIKT

Alle som jobber i barnehagen er pålagt taushetsplikt og må skrive under på et taushetsløfte i forhold til informasjon vedrørende barn, de foresatte og personalet.

POLITIATTEST

Alle som jobber i barnehagen må legge fram politiattest ved tiltredelse. Attesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep.

SAMARBEIDSPARTNERE

Barnehagen har mange samarbeidspartnere. Det er blant annet pedagogisk psykologisk tjeneste – PPT, styrket barnehagetilbud, helsestasjon, barne- og familieenheten, senter for flerspråklige barn og unge - FBU og skole.

Barnehagen har en lovpålagt [opplysningsplikt til barnevernet](#) som gjelder forhold de blir kjent med der barns helse og utvikling står i fare.

Barne- og familieenheten

Barne- og familieenheten består av to avdelinger

- Avdeling barnevern
- Avdeling ressurscenter for barn og familier.

Planer i Sandnes kommune:

- [Kommuneplanen](#)
- [Økonomiplan-2018-2021/](#)
- Beredskapsplan (i 360)
- Mal for sykefraværsoppfølging (pulsen)
- Rutiner for MHV (pulsen)
- [Plan for inkludering](#)
- [Plan for rutiner for samarbeid og sammenheng mellom barnehager og skoler](#)
- Kvalitetsplan for opplæring av flerspråklige barn, unge og voksne i Sandnes kommune
- [Plan for psykiskhelsearbeid](#)
- Rekrutteringsveileder (pulsen)
- [Plan mot barnefattigdom2017-2025](#)
- Helhetlig kommunikasjonskategori (pulsen)
- [Digital strategi for Sandnes kommune](#)